

## РЕЦЕНЗИЯ

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академична длъжност «доцент» в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по руски език), обявен в Държавен вестник, бр. 111 от 31.12.2020 г. с кандидат **гл.ас. д-р Ирена Димитрова Петрова**

**Рецензент:** проф. д-р Галина Николова Шамонина, главен секретар на Варненски свободен университет «Черноризец Храбър», Департамент «Чуждоезиково обучение и следдипломна квалификация»

**Основание за представяне на рецензията:** участие в състава на Научно жури за заемане на академична длъжност «доцент», съгласно Заповед № РД 16-018 /26.02.2021 г. на Ректора на Шуменски университет «Епископ Константин Преславски».

### **1. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Шуменски университет «Епископ Константин Преславски»**

За участие в обявения конкурс са подадени документи на гл.ас. д-р Ирена Димитрова Петрова, която е единствен кандидат по тази процедура.

Гл.ас. д-р Ирена Петрова участва в конкурса с научни трудове, които напълно съответстват на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ и тези на ШУ «Епископ Константин Преславски» за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по руски език).

### **2. Данни за кандидата**

Гл.ас. д-р Ирена Петрова завършва специалност «Руска филология» в Кубанския държавен университет (гр. Краснодар, Русия) през 1989 г. През 2015 г. защитава докторска дисертация на тема «Словобразователният компонент в обучението по лексика на студентите-русисти» в Шуменския университет в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на

обучението по руски език).

Гл.ас. д-р И. Петрова има 34 години трудов стаж, от които 25 години като преподавател в Шуменския университет. Заема последователно длъжностите «асистент» (1996 - 2003), «старши асистент» (2003 -2008) и «главен асистент» (2008 – до настоящия момент).

Участвала е в многобройни курсове за повишаване на професионалната квалификация, доказани със сертификати. Участва в редколегиите на 8 научни издания на Шуменския университет. Членува в професионални организации на русистите.

### **3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата**

Гл.ас. д-р И. Петрова представя за участие в конкурса 20 публикации, от които 1 монография – *«Лингвистические и методические аспекты русского языка как иностранного для специальных целей (на материале терминологической системы косметологии и косметики)»* (Шумен: УИ « „Епископ Константин Преславски», 2021), 1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен «доктор» – *«Словобразователният компонент в обучението по лексика на студентите-русисти»* (Шумен: УИ «Епископ Константин Преславски», 2020 ), 1 студия, 17 статии и доклади, публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране. Представени са данни за три участия на кандидата в национални и международни проекти и 21 участия в университетски проекти.

Тематиката на представената научна продукция отговаря на областта и професионалното направление на обявения конкурс. Постиженията на кандидата са прецизно формулирани и отразени в справката, приложена към документите за конкурса. Представените публикации имат приносен характер в областта на методиката на обучението по руски език и безспорно практическо приложение.

### **4. Оценка на приносите в приложените публикации**

Кандидатът представя солидна справка с описание на конкретните достижения и приноси в представените за конкурса публикации.

Ще акцентирам върху монографичния труд на д-р И. Петрова - *«Лингвистические и методические аспекты русского языка как иностранного*

для специальных целей (на материале терминологической системы косметологии и косметики)» (Шумен: Университетско издателство «Епископ Константин Преславски», 2021), който считам за водещ в нейната научно-изследователска и преподавателска дейност. В обем от 288 страници трудът е структуриран съобразно научния стандарт и включва увод, три глави, заключение, резюме, библиография и три приложения.

В Увода е изложена общата концепция на труда. Подчертана е актуалността на проблематиката като опит да се очертае мястото и ролята на интегрирания подход към изучаване на терминологията на козметологията и козметиката, чрез който се разкриват структурно-семантичните ѝ характеристики, начините на образуване на единиците и взаимодействието ѝ с други терминологични системи. Посочен е дидактичният потенциал на приложението ѝ в контекста на обучението по руски език за специални цели.

Целта и задачите са адекватно формулирани в съответствие с темата на изследването. Авторът цели да разработи и представи тематична класификация на съвременната терминология на козметологията и козметиката въз основа на многообразните смислови връзки на термините и понятията в посочената област и да дакаже ефективността на обучението по руски език за специални цели чрез теоретичен анализ и разработен методически алгоритъм. Произтичащите от тази цел изследователски задачи са представени много изчерпателно като тринайсет последователни и логически обусловени стъпки. Сред тях бих искала да открия четири: да се анализират семантичните и структурните особености на съвременната терминология на козметологията и козметиката въз основа на голям брой данни; да се предложат основните принципи за съставяне на учебен тематичен речник по козметология и козметика; да се разработи методически алгоритъм за работа с термините; да се разработи и апробира учебна програма на курс по руски език за специални цели в контекста на изследваната терминология.

В първата глава *«Лингвистични основи на обучението по терминология на козметологията и козметиката»* авторът изгражда общата теоретична база на монографичния труд. Всички теоретични постановки съответстват на съвременните научни изисквания за представяне на терминологичната система на изследваната професионална област като съставна част от лексиката на езика. Прави впечатление, че д-р И. Петрова отлично познава научните концепции,

свързани с анализа на изследваната тема. Убедително е представена теоретичната рамка на изследването: направен е обзор на актуалното състояние, съвременните концепции и класификации по темата от различни автори.

Втората глава *«Методическа концепция на терминологичен речник на езика на козметологията и козметиката»* обосновава необходимостта от създаването на нов тип речник, наречен *«речник-силабус»*, чиято структура отразява авторския подход към описанието на термините от изследваната област и предопределя практическото му приложение в обучението по руски език за специални цели. Отразени са същностните характеристики на предложения тип речник, които намирам за ценни и полезни. Без да се спирам подробно на предложеното разпределение на терминологичните единици, ще отбележа, че д-р Петрова е успяла да проучи и обобщи спецификите им като дидактичен ресурс.

В третата глава *«Методически алгоритъм за обучение по руски език като чужд за специални цели с терминологичен материал от сферата на козметологията и козметиката»* е представен примерен структурен модел на курс по руски език за специални цели в посочената професионална област и резултатите от неговото апробиране. По мое мнение, от особен интерес е представената в тази част от монографията методическа функционалност на алгоритъма. Д-р И. Петрова откроява проблемите в прилагането му и начините за преодоляването им.

*Заключението* съдържа обобщение на постигнатото в монографичния труд. Проследявайки реализацията на представените в началото задачи, ще отбележа, че практическата част на настоящето изследване убедително ги илюстрира и доказва. Резултатите са представени нагледно и в три приложения. Основно предимство виждам в подчертаването на гъвкавостта на модела, на неговата приложимост в нови курсове за по-високи езикови равнища и дидактичния му потенциал за създаване на необходимите предпоставки за активно учене.

*Библиографската справка* съдържа 425 заглавия, от които 280 научни публикации (247 на руски език, 18 на български и 15 на английски) и 38 пособия по козметология и козметика. Посочени са още 43 речника и енциклопедии, 52 интернет-източника с коректно цитирани дати на ползване и 12 нормативни документа. 67 от източниците са публикувани през последните десет години, което

показва, че авторът добре познава съвременното състояние на изследвания проблем.

Преобладаващата част от представените за участие в конкурса други научни публикации е посветена на различни аспекти на словообразуването с оглед на обучението по руски език. Д-р И. Петрова изследва и актуални дидактични проблеми, свързани с иновационните технологии, интерактивността в урока и техниките за обучение по четене, които доказват търсенията ѝ в областта на оптимизацията на обучението. Няма разлика между подходите и анализа, които се правят в монографичния труд и представените научни публикации.

Цялостното запознаване с монографичния труд и публикациите на гл.ас. д-р И. Петрова са основание да се направи извод, че в представените за конкурса трудове се съдържат научни и научно-приложни резултати, които са принос в чуждоезиковата методика. Посочените от автора приноси отразяват действително постигнати резултати, които приемам.

Бих отбелязала следните конкретни приноси:

1. В теоретичен план това е първото у нас изследване на терминологията на козметологията и козметиката за обучение по руски език за специални цели.
2. В теоретико-приложен план изследването съдържа: методическа разработка на авторски терминологичен тематичен речник-силабус; програма за краткосрочен курс по руски език в областта на козметологията и козметиката и методически алгоритъм за обучение; система от упражнения за усвояване на терминологията и методически модел за работа с текстове от посочената професионална област.

Научните постижения на кандидата са отразени в 18 цитирания, едно от които е в реферирано и индексирано в световните бази данни научно издание, две в монографии и колективни томове с научно рецензиране.

#### **5. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата**

Според представените документи изискуемата учебна натовареност е налице. Гл.ас.д-р И. Петрова преподава «Методика на обучението по руски език», «Методи на обучение по руски език като чужд», избираеми дисциплини от педагогическия

модул и др. Оценител е към МОН на учебници и учебни пособия за средното училище.

Оценката ми за учебно-педагогическата дейност на кандидата е висока и се потвърждава от качеството на създадените от нея учебни програми за нови курсове, от дългогодишния ѝ опит като преподавател в бакалавърски и магистърски програми, ръководител на педагогически практики по руски език и обучител в квалификационни форми за учители. Бих искала да подчертая активната дейност на д-р И. Петрова със студенти и докторанти в научно-изследователски и художественотворчески проекти.

#### **6. Критични бележки и препоръки**

Нямам критични бележки към рецензираните трудове.

Препоръчвам резултатите от изследванията да се публикуват в научни издания, реферирани и индексирани в световните бази данни.

Направената препоръка не накърнява достойнствата на изследването и не променя положителната ми оценка за постигнатите резултати.

#### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, **потвърждавам**, че те отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му и Правилника за развитието на академичния състав в ШУ «Епископ Константин Преславски».

#### **Давам своята положителна оценка на кандидатурата.**

Въз основа на гореизложеното, **убедено препоръчвам избирането на гл.ас. д-р Ирена Димитрова Петрова за академичната длъжност «доцент»** в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по руски език).

19.04.2021 г.

  
проф. д-р Галина Шамонина